

ЭОЖ 377.5

ҒТАМ 14.33.01

<https://doi.org/10.48371/PEDS.2025.76.1.016>

ШЕТЕЛДІК ТӘЖІРИБЕНІ КОЛЛЕДЖ ОҚЫТУШЫЛАРЫНЫҢ ӨМІР СҮРУ САПАСЫН АРТТЫРУДА ҚОЛДАНУ

*Зарпканова М.А.¹, Асылбекова М.П.²

*^{1,2}Евразия Ұлттық университеті. Л.Н. Гумилева,
Астана, Қазақстан

Аңдатпа. Зерттеудің өзектілігі Абай облысының колледждері оқытушыларының нақты проблемаларына бағытталған, олар көбінесе ресурстардың шектеулілігімен, кәсіби дамудың жеткіліксіз мүмкіндіктерімен және әлеуметтік жеңілдіктердің болмауымен байланысты. Зерттеу техникалық және кәсіптік білім беру оқу орындарының оқытушылары үшін еңбек жағдайлары, жалақы жүйесі, кәсіптік оқытуға қол жетімділік және жұмыс пен өмірдің тепе-теңдігі сияқты маңызды факторларды анықтауға бағытталған. Зерттеу пәні шетелдік тәжірибені талдау және оны колледж оқытушыларының өмір сүру сапасын арттыруда қолдану болып табылады, бұл оларды Абай облысындағы колледждердің оқу пәндеріне айналдырады. Зерттеудің мақсаты-жоғары оқу орындары оқытушыларының академиялық мүшелігі, еңбек жағдайлары, әлеуметтік қамсыздандыру және кәсіби өсуі олардың өмір сүру сапасына қалай әсер ететінін және шетелдік тәжірибе беру арқылы осы салаларда жақсартуға қалай қол жеткізуге болатынын анықтау. Зерттеудің практикалық маңыздылығы техникалық және кәсіптік білім беру оқу орындарының оқытушылары қанағаттанушылығын арттыру үшін нақты шараларды әзірлеуге мүмкіндік береді, бұл өз кезегінде білім сапасын жақсартып алады. Үздік тәжірибенің шетелдік мысалдарына негізделген ұсыныстар жақсы еңбек жағдайларын қамтамасыз ететін, академиялық еркіндікке ықпал ететін және кәсіби өсу мен әлеуметтік қамсыздандыруға көбірек мүмкіндіктер беретін саясатты қалыптастыруға көмектеседі.

Сауалнама нәтижелері колледждер оқытушыларының өмір сүру сапасын жақсартудың ең сәтті стратегиялары кәсіби өсуді қолдау, білім беру ресурстарына қол жеткізу, қолайлы еңбек жағдайларын жасау және әлеуметтік қамсыздандыру сияқты кешенді шараларды қамтитынын көрсетеді. Зерттеу көрсеткендей, әлеуметтік қамсыздандыруға және жұмыс пен өмірдің тепе-теңдігіне баса назар аударатын Скандинавия елдері жоғары оқу орындарының оқытушыларының қанағаттануына ерекше оң әсер етеді. Сол сияқты, үздіксіз кәсіптік білім мен тәлімгерлікті қамтитын австралиялық оқыту тәжірибесі кәсіби құзыреттілікті арттыру үшін пайдалы.

Тірек сөздер: талдау, шетелдік тәжірибе, өмір сапасы, оқытушылар құрамы, колледж, халықаралық, тәжірибе, әл-ауқат, жүйелер, Білім, даму, стратегия, қанағаттану

Кіріспе

Шетелдік тәжірибені талдаудың өзектілігі және оны колледж оқытушыларының өмір сүру сапасын арттыруда қолдану білім беру жүйесінің және жалпы қоғамның қазіргі шындықтарын көрсететін бірқатар факторларға байланысты.

Біріншіден, колледж оқытушылары студенттердің кәсіби дағдылары мен білімдерін қалыптастыруда шешуші рөл атқарады, оларды болашақ мансапқа және тез өзгертін әлемде өмір сүруге дайындайды. Алайда, жоғары жүктеме мен олардың жұмыс жағдайларына жеткіліксіз назар аударудың арқасында оқытушылар көбінесе кәсіби күйіп қалуға, күйзеліске және жұмысқа қанағаттанбауға тап болады. Бұл өз кезегінде студенттерге берілетін білім сапасына теріс әсер етуі мүмкін.

Екіншіден, әлемдік білім беру қоғамдастығында еңбек жағдайларын жақсарту саласында айтарлықтай тәжірибе жинақталды, оны оқытушылардың өмір сүру сапасын арттыру үшін қолдануға болады. Икемді жұмыс үлгілері, психикалық денсаулықты қолдау бағдарламалары, оқытушылардың еңбегін тану және тиісті сыйақы сияқты шетелдік тәжірибелер ұлттық стратегиялар мен саясаттарды әзірлеуге сілтеме бола алады.

Үшіншіден, жаһандану және халықаралық тәжірибе алмасу жағдайында әр түрлі елдердің үздік тәжірибелерін салыстыру және қабылдау маңызды бола түсуде. Бұл білім беру жүйелерін цифрландыру, жаңа педагогикалық тәсілдер және болашақ дағдыларына қойылатын талаптар сияқты заманауи сын-қатерлер мен өзгерістерге бейімдеу қажеттілігімен байланысты.

Осылайша, шетелдік тәжірибені талдау және оны колледж оқытушыларының өмір сүру сапасын арттыруда қолдану білім беру ортасын жақсарту, оқытушылардың кәсіби қанағаттануын арттыру және сайып келгенде студенттерге сапалы білім беру үшін өзекті қадам болып табылады.

Зерттеуде Абай облысының колледж оқытушыларының өмір сүру сапасына әсер ететін факторлар талданып, ресурстардың жетіспеушілігімен және кәсіби даму мүмкіндіктерінің шектеулі болуымен байланысты шектеулерге баса назар аударылады. Шетелдік тәжірибені салыстыруға негізделген зерттеу аймақтағы оқытушылар еңбек жағдайлары мен әлеуметтік қауіпсіздігін қалай жақсартуға болатынын қарастырады.

Зерттеудің мақсаты- оқытушыларының өмір сүру сапасына әсер ететін негізгі факторларды, соның ішінде еңбек жағдайларын, жалақы жүйесін, кәсіптік оқытуға қол жетімділікті және жұмыс пен өмірдің тепе-теңдігін анықтау. Зерттеудің мақсаты- шетелдік мысалдар негізінде осы салаларда жақсартуларды ұсыну.

Тапсырмаларға академиялық мүшеліктің, еңбек жағдайларының, әлеуметтік қамсыздандырудың және кәсіби өсудің оқытушылардың қанағаттануына ықпалын анықтау, сондай-ақ осы факторларды жақсарту тұрғысынан шетелдік тәжірибелердің әсерін талдау кіреді.

Сауалнама Абай облысындағы колледж оқытушыларының еңбек жағдайлары мен қанағаттанушылығын жақсарту бойынша нақты шараларды әзірлеуге мүмкіндік береді. Бұл шаралар аймақтағы білім сапасына да оң әсер етуі керек.

Зерттеу нәтижелері оқытушыларының өмір сүру сапасын жақсартудың ең сәтті стратегияларына кәсіби өсуді қолдау, еңбек жағдайларын жақсарту және әлеуметтік қорғауды күшейту кіреді деп болжайды. Атап айтқанда, Скандинавия мен Австралияның тәжірибесі жұмыста жақсы жағдай жасау және мансаптық мүмкіндіктер туралы маңызды ақпарат береді.

Оқытушылардың біліктілігін арттыру білім беру саласындағы кәсіби өсудің негізгі элементі болып табылады. Үздіксіз оқыту және жетілдіру оқытушыларға білімдерін кеңейтуге және оларды оқушыларға сапалы жеткізуге көмектеседі. Әлемдік тәжірибе білім берудегі мансабын енді бастаған оқытушылар дамуының маңыздылығын көрсетеді [1].

Шетелдегі оқытушылар біліктілігін арттыру және кәсіби дамуы туралы зерттеу авторлары бұл салаға көбірек көңіл бөлу керек екенін атап көрсетеді. Басқа елдердің әдістері мен тәсілдерін зерттеу елдерді талдау үшін таңдаудың күрделілігіне және терминдерді қолданудағы айырмашылықтарға байланысты қиынға соғады [2].

Қазақстанда «біліктілікті арттыру» және «оқытушылар өсуі» терминдері жиі қолданылады, ал ағылшын тіліндегі басылымдарда «кәсіби даму» және « оқытушылар кәсіби дамуы» деген тіркестер жиі кездеседі. Мысалы, зерттеушілер Сингапурдағы оқытушы кәсіби даму процесін сипаттағанда « оқытушы өсуі «терминін қолданады [3].

Соңғы жылдары адам дамуы индексінің (Ади) жоғарылауы нәтижесінде Қазақстан елдердің тиісті рейтингінде Ресей мен Беларусьтен басқа ТМД-ның барлық елдерінен 20 позицияға жоғары және озып кетті [4].

Сонымен қатар, білім беру жүйесінде кеңестік білім беру жүйесінен мұраға қалған, сондай-ақ қайта құру және экономикалық дағдарыс жылдарында «сатып алынған» мәселелер әлі шешілмеген.

Білім беру жүйесінің негізгі проблемаларының бірі-мамандарды даярлаудың жоғары деңгейіне жетуге және әлемдік білім беру қауымдастығына кіруге ұмтылу, бұл оқытушыларға және жалпы білім беру қызметіне деген құрметті арттырмай мүмкін емес. Оқытушылар білім беру жүйесін реформалауда шешуші рөл атқарады: олардың белсенді және білікті жұмысынсыз кез-келген қаржылық жақсартулар сәтті болмайды [5].

Білім беру саласындағы сарапшылардың пікірлерін зерделеу келесі проблемалар мен проблемалық тұстарды анықтауға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта күрделі мәселелердің бірі әлемдік деңгейдегі тәжірибелі және білікті мамандардың жетіспеушілігі, сондай-ақ жағдайды ашық бағалауға, өз пікірін сенімді түрде айтуға және дағдарыстық жағдайларды шешу жолдарын ұсынуға қабілетті тәуелсіз кәсіби сарапшылар қауымдастығының төмен құны болып табылады [6].

Шетелдік басылымдарды зерттеу оқытушы кәсіби өсу тақырыбы шетелдегі оқытушылар үлкен қызығушылығын тудыратынын және ғылыми қоғамдастықта белсенді талқыланатынын көрсетеді. Біздің зерттеуімізге сәйкес, келесі аспектілер өзекті болып табылады: Финляндиядағы үздіксіз педагогикалық білім берудегі әртүрлі тәсілдер мен тәжірибелер, Гонконгтағы оқытушылар кәсіби даму моделіндегі өзгерістер, оларды бейімдеу және басқа елдерде қолдану үшін мәдени және ұлттық ерекшеліктерді ескере отырып, тиімді әдістерді талдау және Азия контекстіндегі оқытушылар кәсібилік динамикасы [7].

Осылайша, инновациялық, сызықтық емес ойлауы бар жоғары білікті мамандардың заманауи генерациясын қалыптастыру жоғары білім беруді дамытудың стратегиялық бағыты болып табылады. Соңғы жылдары жоғары білім беру саласында жүргізіліп жатқан реформалар жолында белгілі бір қадамдар жасалды. Әлемдік білім беру кеңістігіне табысты кірігу үшін халықаралық оқыту стандарттары енгізілген отандық білім беру жүйесін қалыптастыру қажет. Білім беру білім алушы субъектінің сыртқы ортамен өзара іс-қимылынан бөлінбейді.

Материалдар мен әдістер

Бұл мақалада оқытушылар кәсіби және эмоционалды жағдайын қолдауға бағытталған тәлімгерлік бағдарламалары мен басқа да бастамаларды қоса алғанда, колледж оқытушыларының өмір сүру сапасын жақсарту бойынша шетелдік тәжірибеге талдау жасалды. Қолданылған әдістерге осындай бағдарламалардың оқытушылардың кәсіби дамуы мен эмоционалды әл-ауқатына әсерін сипаттайтын ғылыми жарияланымдар мен материалдарды жан-жақты зерттеу кірді.

Талдау тәлімгерлік бағдарламаларына, олардың қатысушылардың кәсіби өсуіне және жеке әл-ауқатына әсеріне бағытталған әдеби дереккөздерге сыни шолуды, сондай-ақ тәрбиешілердің өмір сүру сапасын жақсарту үшін әртүрлі елдерде қолданылатын тәжірибелерді зерттеуді қамтыды. Кәсіби дағдыларды дамытуға және білім беру мекемелеріндегі оқытушылардың эмоционалды жағдайын жақсартуға ықпал ететін тәлімгерліктің сәтті үлгілерін сипаттайтын дереккөздерге ерекше назар аударылды.

Зерттеу әдістемесі оқытушылардың тәлімгерлік бағдарламаларын және олардың өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған басқа бастамаларды қабылдауы туралы мәліметтер алуға арналған құрылымдық сауалнамалар құруды қамтыды. Сауалнамалар еңбек жағдайларына қанағаттану деңгейі, тәлімгерліктің кәсіби дағдылар мен эмоционалды әл-ауқатқа әсері және кәсіби қарым-қатынас сапасы сияқты тақырыптарды қамтитын жабық және ашық сұрақтардан тұрды. Сауалнама әртүрлі біліктілікті арттыру бағдарламаларына қатысатын колледж оқытушылары арасында жүргізілді және жиналған деректер статистикалық талдаудан өтті.

Сауалнама оқытушылардың осындай бастамаларға қатысуын қалай бағалайтыны туралы сандық деректерді алуға және олардың өмір сүру сапасын жақсарту үшін шетелдік тәжірибелерді қалай қолдануға болатынын

талдауға мүмкіндік берді. Зерттеу нәтижелері тек кәсіби дамуға ғана емес, сонымен қатар колледж оқытушыларының еңбек жағдайлары мен психологиялық жайлылығының жалпы жақсаруына ықпал ететін қолдау бағдарламаларын енгізудің маңыздылығын көрсетеді.

Талқылау және нәтижелер

Қазіргі заманғы білім беру жүйесі оқытушылар үшін лайықты еңбек жағдайларын қамтамасыз етуге, олардың кәсіби дамуын қолдауға және тұрақты әлеуметтік қорғауды құруға байланысты көптеген қиындықтарға тап болады. Оқытушылар білім беру процесінде шешуші рөл атқарады және олардың өмір сүру сапасы студенттердің білім беру нәтижелері мен жетістіктеріне тікелей әсер етеді. Атап айтқанда, ресурстардың жетіспеушілігімен, мансаптық өсу мүмкіндіктерінің шектелуімен және әлеуметтік қорғалудың жеткіліксіздігімен байланысты проблемалар бар. Бұл сұрақтар оқытушылар еңбек жағдайлары мен өмір сүру сапасын жақсартуға ықпал ететін шешімдерді егжей-тегжейлі талдауды және іздеуді қажет етеді.

Халықаралық тәжірибе, әсіресе Скандинавия елдері мен Австралияда қолданылатын тәсілдер, ұқсас мәселелерді шешуге бейімделуі мүмкін көптеген табысты модельдерді ұсынады. Бұл елдер оқытушыларды әлеуметтік қорғауға, жұмыс пен өмірдің тепе-теңдігін сақтауға және үздіксіз кәсіби дамуға баса назар аударады. Бұл елдердің тәжірибесі көрсеткендей, оқытушыларды жүйелі қолдау және қолайлы жұмыс жағдайларын жасау олардың мамандыққа деген ынтасы мен қанағаттануын едәуір арттырады, бұл өз кезегінде білім берудің жалпы деңгейіне оң әсер етеді.

Шетелдік тәжірибені талдауға көшейік.

Скандинавия елдері әлеуметтік қауіпсіздіктің жоғары деңгейімен және жұмыс пен өмірдің тұрақты тепе-теңдігімен танымал. Оқытушылар мен білім беру секторына оң әсер ететін олардың жүйесінің негізгі ерекшеліктері:

Скандинавияда оқытушылар жан-жақты әлеуметтік сақтандыру жүйесімен қамтамасыз етілген. Оған мемлекеттік медициналық сақтандыру, зейнетақы, ауруға байланысты жәрдемақы, жұмыстағы жазатайым оқиғалардан сақтандыру және бала күтімі бойынша жәрдемақы кіреді. Бұл шаралар оқытушыларға форс-мажор жағдайында өздерін қауіпсіз сезінуге мүмкіндік береді.

Скандинавиялық жұмыс мәдениетінің маңызды аспектілерінің бірі-жұмыс пен өмір арасындағы тепе-теңдікке баса назар аудару. Оқытушылар икемді жұмыс кестесіне және салыстырмалы түрде төмен жұмыс жүктемесіне ие, бұл оларға отбасы мен жеке мүдделеріне көбірек уақыт бөлуге мүмкіндік береді. Бұл оқытушылардың қанағаттанушылығының жоғарылауымен және күйіп қалу деңгейінің төмендеуімен тікелей байланысты.

Скандинавиядағы оқытушылар жыл сайынғы демалысты (орта есеппен 5-6 апта), сондай-ақ декреттік және бала күтімі бойынша демалыстарды қоса алғанда, ақылы демалыс алады, бұл олардың эмоционалды жағдайын

жақсартуға және энергияны қалпына келтіруге ықпал етеді.

Скандинавия елдері кәсіби дамудың кең мүмкіндіктерін ұсынады. Оқытушылар мемлекеттік қайта даярлау және біліктілікті арттыру бағдарламаларына қол жеткізе алады. Оқыту бағдарламаларын мемлекет субсидиялайды, бұл оқытушыларға еңбек нарығында бәсекеге қабілеттілікті сақтай отырып, жаңа әдістер мен технологиялар туралы хабардар болуға мүмкіндік береді.

Жұмыс шарттары мен еңбекақыны қарастырыңыз:

1 оқытушылардың салыстырмалы түрде жоғары жалақысы бар, олар басқа салалармен салыстырғанда бәсекеге қабілетті. Жалақы мұғалімнің кәсіби тәжірибесі мен жетістіктеріне пропорционалды түрде өсуде.

2 жұмыс жағдайлары жайлылық пен тиімділікті қамтамасыз етуге бейімделген. Оқу орындарында оқыту мен зерттеу үшін қажетті ресурстарға қол жеткізуді қамтамасыз ететін заманауи және ыңғайлы жұмыс орындары құрылады.

Мысалы, Норвегияның университеттері мен колледждері оқытушылардың біліктілігін арттыру бағдарламаларын белсенді түрде дамытып, оларға оқытудың икемді түрлерін және ғылыми зерттеулерге қол жеткізуді ұсынады. Сонымен қатар, Норвегиядағы академиялық еркіндік заңнамалық деңгейде сақталады, бұл оқытушыларға кәсіби қызмет пен ғылыми жобаларға кең мүмкіндіктер береді.

Австралиялық білім беру жүйесі сонымен қатар оқытушылардың үздіксіз кәсіби дамуына баса назар аударады. Негізгі ерекшеліктері:

1 Австралия оқытушыларға, әсіресе жаңадан бастаушыларға арналған тәлімгерлік бағдарламаларымен танымал. Тәжірибелі оқытушылар жаңадан бастаушыларға практикалық ұсыныстар беріп, тәжірибелерімен бөлісу арқылы мамандыққа үйренуге көмектеседі. Бұл бейімделу процесін жылдамдатуға ғана емес, сонымен қатар кәсіби стандарттардың жоғары деңгейін сақтауға көмектеседі.

2 Австралиядағы оқытушылар жалпы педагогикалық мәселелерді де, жаңа ғылыми әзірлемелер мен оқыту әдістерін де қамтитын үздіксіз біліктілікті арттыру курстарынан өтуге міндетті. Мемлекет пен білім беру мекемелері бұл курстарды жиі субсидиялайды, бұл оқытушыларға өз біліктіліктерін шығынсыз арттыруға мүмкіндік береді.

3 Австралия университеттерінде оқытушылардың ғылыми-зерттеу жұмыстары белсенді қолдау тапты. Мемлекеттік және жеке гранттар педагогтарға халықаралық конференцияларға қатысуға, өз зерттеулерін дамытуға және білім беру үдерісіне инновациялар енгізуге мүмкіндік береді.

Әлеуметтік қорғау медициналық сақтандыруды, зейнетақыны және оқу және ғылыми зерттеулер уақытындағы өтемақыларды қамтиды. Оқытушылар сонымен қатар стрессті жеңуге және күйіп қалудың алдын алуға көмектесетін психикалық денсаулық бағдарламаларына қол жеткізе алады.

Австралия университеттерінде оқытушыларға заманауи оқу және зерттеу ресурстарына қол жетімділік беріледі. Кампустар ыңғайлы жұмыс

пен демалыс үшін жабдықталған, бұл мұғалімнің жұмысын ыңғайлы етеді.

Австралиядағы оқытушылар ғылыми-зерттеу жұмыстары, халықаралық жобаларға қатысу және ғылыми жарияланымдар үшін әртүрлі бонустарды қамтитын бәсекеге қабілетті жалақы алады. Ынталандыру жүйесі оқытушыларды кәсіби мансабында жаңа биіктерге жетуге ынталандырады.

Сидней университеті және Мельбурн университеті сияқты Австралия университеттері өз оқытушыларына тәлімгерлік және тұрақты оқыту бағдарламаларын ұсынады. Олар өз педагогтарының халықаралық конференцияларға қатысуын белсенді қолдайды және зерттеу қызметіне гранттар ұсынады.

Осылайша, Скандинавия елдері оқытушылардың әлеуметтік қауіпсіздігіне және жұмыс пен өмірдің тепе-теңдігіне баса назар аударады, бұл стрессті азайтады және оқытушылардың жалпы қанағаттануын арттырады. Аналықты қорғау бағдарламасы, Жомарт демалыс және икемді кестелер оқытушыларға толыққанды өмір сүруге және жұмыста жоғары мотивацияны сақтауға мүмкіндік береді.

Австралия оқытушыларға өз саласында білім алуға, зерттеуге қатысуға және дамуға көптеген мүмкіндіктер бере отырып, үздіксіз кәсіби даму мен мансаптық өсуге баса назар аударады. Тәлімгерлік жүйесі жас мамандарға тезірек бейімделуге көмектеседі, ал ғылыми гранттар зерттеу жүргізуге ынталандырады.

Скандинавия мен Австралияның тәжірибесі көрсеткендей, әлеуметтік қауіпсіздікті, жұмыс пен өмір арасындағы тепе-теңдікті кәсіби өсуге және оқытушылардың бәсекеге қабілеттілігін сақтауға баса назар аудару олардың өмір сүру сапасын жақсартудың кілті болып табылады. Осы тәсілдерді Абай облысының білім беру жүйесіне енгізу өңірдегі еңбек жағдайларын, уәждемені және жалпы білім деңгейін айтарлықтай жақсартып алады.

Әрі қарай, Абай облысының колледж оқытушыларының сауалнамасын талдауға көшейік (1-кесте).

Кесте1 - Абай облысының колледж оқытушыларына арналған сауалнама

Сұрақ	Жауап нұсқалары	Сауалнамаға қатысқандардың %
1	2	3
Сіз өзіңіздің қазіргі еңбек жағдайыңызға қаншалықты қанағаттанасыз?	Өте жоғары қанағаттанарлық	10
	Қанағаттанарлық	35
	Қанағаттанарлық деңгейі төмен	40
	Мүлдем қанағаттанарлық емес	15
Колледждегі жалақы жүйесін қалай бағалайсыз?	Төлем менің күткеніме сәйкес келеді	25
	Төлем менің күткенімнен жоғары	5
	Төлем менің күткенімнен төмен	20
	Төлемге өте қанағаттанбаған	50

Кәсіби даму мүмкіндіктеріне (курстар, семинарлар, тренингтер) қол жеткізе аласыз ба?	Иә, үнемі	15
	Кейде	30
	Өте сирек	35
	Жоқ	20
Колледж басшылығының кәсіби өсуін қолдауды қалай бағалайсыз?	Өте жоғары қолдау	10
	Жеткілікті қолдау	30
	Қолдау жеткіліксіз	40
	Қолдау жоқ	20
Сіздің әлеуметтік қауіпсіздік деңгейіңіз қандай (сақтандыру, зейнетақы және т. б.)?	Толығымен қорғалған	15
	Ішінара қорғалған	40
	Жеткілікті қорғалмаған	30
	Толығымен қорғалмаған	15
Сіз жұмыс пен өмірдің тепе-теңдігіне қаншалықты қанағаттанасыз?	Өте риза	10
	Риза	25
	Қанағаттанбады	40
	Өте қанағаттанбаған	25
Сіздің кәсіби қанағаттануыңызға келесі факторлардың қайсысы көбірек әсер етеді?	Еңбек жағдайлары	70
	Еңбекақы	65
	Кәсіби өсу	55
	Жұмыс пен өмір арасындағы тепе-теңдік	50
	Әлеуметтік қорғау	45
Болашақта келесі жақсартулардың қайсысын көргіңіз келеді?	Жалақыны көтеру	60
	Еңбек жағдайларын жақсарту	50
	Кәсіби даму үшін көбірек мүмкіндіктер	45
	Әлеуметтік қорғауды арттыру	35
	Жұмыс пен өмір арасындағы тепе-теңдікті жақсарту	30

Сауалнамадан Абай облысы колледж оқытушыларының көпшілігі еңбек жағдайларына (сауалнамаға қатысқандардың 55%), жалақы жүйесіне (70% жалақы күткеннен төмен деп санайды) және кәсіби дамуға қол жеткізуге (65% оқытудың шектеулі немесе сирек мүмкіндіктері бар) қанағаттанбағанын көруге болады. Кәсіби өсуді қолдау респонденттердің 60% - жеткіліксіз деп бағаланады. Бұл ресурстардың жетіспеушілігі және мансаптық мүмкіндіктер туралы алғашқы зерттеу гипотезаларын қолдайды.

Бұл ретте оқытушылардың қанағаттануына әсер ететін негізгі факторлар еңбек жағдайлары (70%) және төлем (65%) болып табылады. Сауалнамаға қатысқандардың жартысынан көбі кәсіби өсудің (55%) және әлеуметтік қауіпсіздіктің (45%) маңыздылығын атап өтті.

Ең көп сұранысқа ие жақсартулар жалақының өсуі (60%) және еңбек жағдайларының жақсаруы (50%) болды, бұл да шетелдік тәжірибені талдау негізінде жасалған қорытындыларға сәйкес келеді.

Сауалнама нәтижелері бойынша Абай облысындағы колледж оқытушыларының еңбек жағдайлары мен өмір сүру сапасын жақсарту үшін келесі ұсыныстарды ұсынуға болады:

1. Еңбек жағдайларын жақсарту

Респонденттердің ең көп үлесі қазіргі еңбек жағдайларына наразылығын білдірді. Қанағаттануды арттыру үшін ұсынылады:

- Жабдықтар мен оқу үй-жайларын жаңғыртуды қоса алғанда, жұмыс жағдайларын жақсартуға қосымша қаражат салу.

- Оқытушыларға өз міндеттерін тиімдірек орындау үшін қажетті білім беру ресурстары мен материалдарына қол жеткізуді қамтамасыз ету.

- Еңбек жағдайларына үнемі мониторинг жүргізу және қызметкерлердің шағымдарына жедел ден қою.

2. Еңбекақы деңгейін арттыру

Төлем жүйесі ең маңызды факторлардың бірі болып табылады (респонденттердің 70% - ы жалақы күткендей емес деп санайды). Қажет:

- Нарықтық жағдайлар мен инфляцияны ескере отырып, қолданыстағы еңбекақы төлеу жүйесін қайта қарау.

- Жұмыс нәтижелері мен қызметкерлердің жетістіктеріне негізделген қосымша сыйлықақылар мен бонустар жүйесі.

- Жалақыны көтеру және біліктілікті арттыру мәселелерінде ашықтықты қамтамасыз ету.

3. Кәсіби өсу мүмкіндіктерін кеңейту

Сауалнамаға қатысқандардың 65% - ы кәсіби даму мүмкіндіктерінің жоқтығын атап өтті. Бұл мәселені шешу үшін ұсынылады:

- Семинарлар, тренингтер мен курстарды қоса алғанда, үздіксіз оқыту және біліктілікті арттыру бағдарламаларын әзірлеу және енгізу.

- Оқытушыларға халықаралық тағылымдамалар мен білім беру іс-шараларына қол жеткізуге мүмкіндік беру, бұл олардың біліктілігі мен уәждемесін арттыруға ықпал етеді.

- Тәжірибелі оқытушылар өз білімдерін жас мамандармен бөлісе алатын тәлімгерлік жүйесін құру.

4. Әлеуметтік қорғауды күшейту

- Көптеген оқытушылар (45%) әлеуметтік қорғаудың жеткіліксіз деңгейін атап өтеді. Жағдайды жақсарту үшін Сіз:

- Медициналық сақтандыру, зейнетақы төлемдері және балаларға арналған жәрдемақылар сияқты әлеуметтік бағдарламаларды.

- Шалғай немесе жету қиын аудандарда жұмыс істейтін оқытушыларға, соның ішінде жол жүру ақысы мен тұрғын үйге қолдау көрсетуді арттыру.

- Әлеуметтік жеңілдіктерді жүйелі түрде қайта қарау және оларды қызметкерлердің өзекті қажеттіліктеріне бейімдеу.

5. Жұмыс пен өмір арасындағы тепе-теңдікті қолдау

- Оқытушылардың 40% - ы жұмыс пен өмірдің тепе-теңдігіне наразы. Қанағаттануды арттыру үшін Сіз:

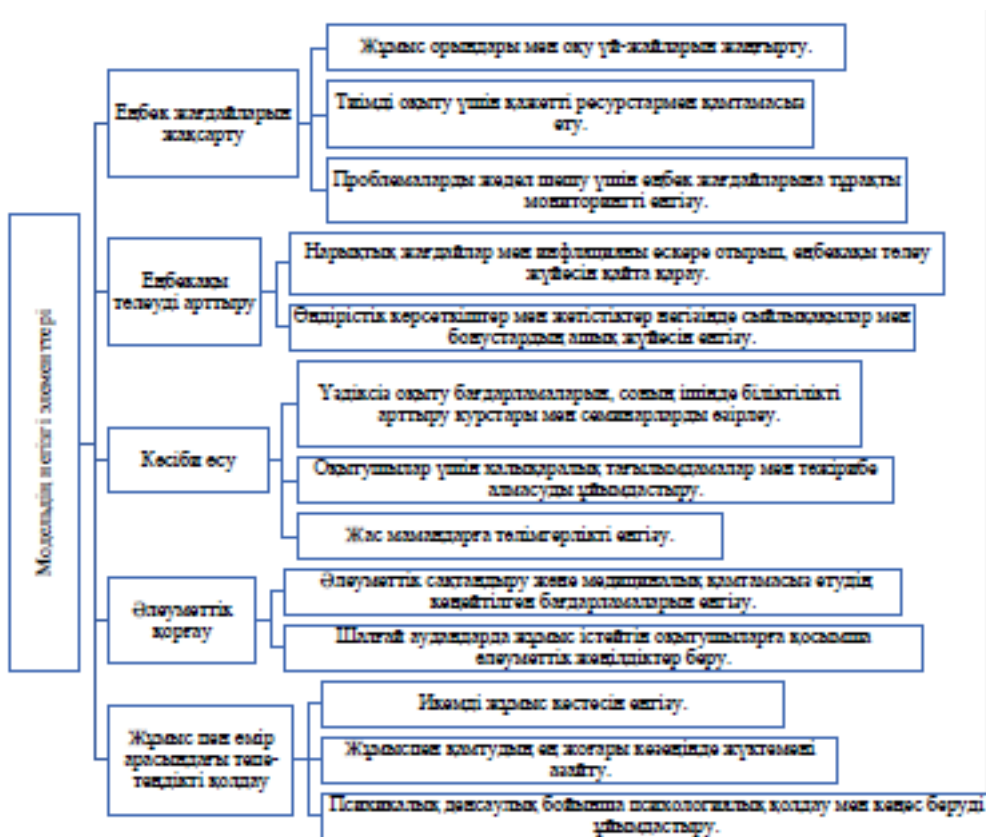
- Оқытушыларға жұмыс пен жеке істер арасында уақытты тиімді бөлуге мүмкіндік беретін икемді жұмыс кестелерін енгізу.

Бұл ұсыныстар халықаралық тәжірибеге негізделген (Скандинавия елдері мен Австралия) және колледж оқытушыларының қанағаттанушылығын арттырады, бұл өз кезегінде аймақтағы білім сапасына оң әсер етеді.

Зерттеу барысында Абай облысындағы колледж оқытушыларының өмір сүру сапасын жақсарту моделі әзірленді.

Мақсаты-шетелдік тәжірибені талдау негізінде еңбек жағдайларын, төлем жүйесін, кәсіби өсу мен әлеуметтік қорғауды жақсарту арқылы Абай облысындағы колледж оқытушыларының өмір сүру сапасын арттыру.

Модель колледж оқытушыларының жұмысы үшін қолайлы жағдайлар жасауға, олардың кәсіби дамуын ынталандыруға және әлеуметтік қауіпсіздікті жақсартуға бағытталған іс-шаралар кешенін қамтиды. Модельдің негізі әлеуметтік қамсыздандыруға, жұмыс пен өмірдің тепе-теңдігіне және үздіксіз кәсіби даму мүмкіндіктеріне назар аударатын Скандинавия мен Австралия сияқты шет елдердің табысты стратегияларын талдау болып табылады (1-сурет).

Сурет 1 - Колледж оқытушыларының өмір сүру сапасын жақсарту моделі

Абай облысындағы колледж оқытушыларының өмір сүру сапасын жақсарту бойынша әзірленген модель оқытушылардың кәсіби қызметіне қанағаттануын арттыруға және олардың әлеуметтік әл-ауқатын жақсартуға бағытталған бес негізгі элементті қамтиды. Әрбір элемент оқытушылардың еңбек жағдайларын, кәсіби дамуын және әлеуметтік қорғалуын жетілдіруге бағытталған дербес бағытты білдіреді. Сонымен қатар, бұл элементтер

өзара тығыз байланысты болып, оқытушыларды кешенді қолдау жүйесін құрайды.

1 Еңбек жағдайларын жақсарту. Оқытушылардың жұмыс тиімділігі мен қанағаттануын арттыру мақсатында ыңғайлы әрі қауіпсіз еңбек ортасын құру маңызды. Бұл бағыт келесі аспектілерді қамтиды:

- Жұмыс орындары мен оқу кабинеттерін жаңғырту – колледждердің инфрақұрылымын жаңарту, оқытушыларды заманауи техникалық құралдармен және білім беру үдерісін тиімді ұйымдастыруға қажетті ресурстармен қамтамасыз ету.

- Оқытуға қажетті ресурстармен қамтамасыз ету – цифрлық білім беру платформаларына, өзекті оқу материалдарына және әдістемелік құралдарға қолжетімділікті қамтамасыз ету.

- Еңбек жағдайларын мониторингтеу жүйесін енгізу – жұмыс орындарының жай-күйі мен оқытушылардың қанағаттану деңгейін жүйелі түрде талдау, туындаған мәселелерді жедел шешу.

Бұл элемент басқа бағыттармен тығыз байланысты, өйткені қолайлы еңбек жағдайлары кәсіби дамудың негізін қалайды, психологиялық жүктемені азайтады және оқытушылардың кәсіби міндеттерін ыңғайлы орындауына ықпал етеді.

2 Жалақы деңгейін арттыру. Қаржылық инталандыру – оқытушылардың қанағаттануын қамтамасыз етудегі негізгі факторлардың бірі. Жалақыны арттыру бойынша келесі шаралар ұсынылады:

- Еңбек нарығының талаптары мен инфляция деңгейін ескере отырып, жалақы жүйесін қайта қарастыру – оқытушыларға бәсекеге қабілетті жалақы мөлшерін белгілеу.

- Ашық сыйақы және бонустық жүйені енгізу – оқытушылардың кәсіби жетістіктері мен жұмыс нәтижелеріне негізделген материалдық ынталандыру механизмдерін әзірлеу.

Әділ және ашық еңбекақы жүйесі оқытушылардың мотивациясын арттырып, олардың кәсіби дамуына ықпал етеді, кадр тұрақтылығын қамтамасыз етеді және білім беру үдерісінің сапасына оң әсер етеді.

3 Кәсіби өсу мүмкіндіктерін кеңейту. Бұл бағыт оқытушылардың үздіксіз білім алу және мансаптық өсу мүмкіндіктерін кеңейтуге бағытталған. Ол келесі шараларды қамтиды:

- Үздіксіз білім беру бағдарламаларын әзірлеу және енгізу – біліктілікті арттыру курстарын, тренингтер мен семинарларды ұйымдастыру.

- Халықаралық тағылымдамалар мен тәжірибе алмасу жүйесін дамыту – оқытушыларға шетелдік білім беру бағдарламаларына қатысуға, үздік тәжірибелерді меңгеруге мүмкіндік беру.

- Жас мамандар үшін тәлімгерлік жүйесін дамыту – тәжірибелі оқытушылар тарапынан жас мамандарға кәсіби қолдау көрсету.

Кәсіби дағдыларды жетілдіру оқытушылардың жалақы деңгейіне, еңбек жағдайларына және жалпы қанағаттану деңгейіне оң әсер етеді. Ұзақ мерзімді перспективада бұл бағыт колледждердегі білім беру сапасының артуына ықпал етеді.

4 Әлеуметтік қорғау жүйесін жетілдіру. Оқытушылардың тұрақтылығы мен қанағаттануын қамтамасыз етуде әлеуметтік кепілдіктер маңызды рөл атқарады. Бұл бағыт аясында келесі шаралар қарастырылады:

- Медициналық сақтандыру бағдарламаларын кеңейту – оқытушыларды тегін немесе жеңілдетілген медициналық қызметтермен қамтамасыз ету.

- Қосымша әлеуметтік жеңілдіктер ұсыну – оқытушыларды зейнетақы бағдарламаларына қосу, отбасылы қызметкерлерге арнайы жәрдемақылар тағайындау.

- Алыс аудандарда жұмыс істейтін оқытушыларды қолдау – ауылдық жерлерде жұмыс істейтін педагогтерге қосымша төлемдер мен өтемақылар тағайындау.

Әлеуметтік қорғалу жүйесі оқытушылардың тұрақты жұмыс істеуіне жағдай жасап, олардың еңбекке деген ынтасын арттырады, бұл өз кезегінде білім беру сапасының жоғарылауына ықпал етеді.

5 Жұмыс пен жеке өмір тепе-теңдігін қолдау. Оқытушылардың қанағаттануын арттырудағы маңызды факторлардың бірі – кәсіби қызмет пен жеке өмірді теңестіру мүмкіндігі. Бұл мақсатта келесі бастамалар ұсынылады:

- Икемді жұмыс кестесін енгізу – оқытушының жүктемесін ескере отырып, жеке жұмыс кестелерін жасау.

- Емтихан сессиясы кезеңінде жүктемені азайту – оқытушылардың ең қарбалас кезеңдердегі жұмыс кестесін оңтайландыру.

- Психологиялық қолдау бағдарламаларын ұйымдастыру – стрессті басқару және эмоционалдық күйіп кетудің алдын алу бойынша кеңес беру мен тренингтер өткізу.

Жұмыс пен жеке өмір арасындағы тепе-теңдікті сақтау оқытушылардың қанағаттану деңгейін арттырып, олардың кәсіби дамуына және өнімділігінің өсуіне ықпал етеді.

2-кестеде модельдің сипаттамасы көрсетілген.

Кесте 2 - Колледж оқытушыларының өмір сүру сапасын жақсарту моделінің құрылымдық элементтері

Негізгі модель элементтері	Сипаттамасы	Іске асырудың негізгі шаралары	Мақсаты	Іске асыру мерзімі	Жауапты тұлғалар
1	2	3	4	5	6
Институционалдық қолдау	Мемлекет пен білім беру ұйымдарының оқытушылардың еңбек жағдайларын жақсарту және кәсіби өсу мәселелеріндегі қолдауы.	- Оқытушыларды қолдау бойынша ұлттық бағдарламаларды әзірлеу. - Жалақыны, әлеуметтік қорғауды және еңбек жағдайларын реттейтін нормативтік актілерді енгізу. - Оқыту сапасы мен қызметкерлердің қанағаттануын бақылау жөніндегі комитеттер мен ұйымдарды құру.	Оқытушыларға тұрақты қолдау көрсету және олардың әлеуметтік жағдайын жақсарту	2025-2028 жж.	Білім басқармасы, колледж әкімшілігі

Кәсіби өсу жүйесі	Біліктілікті арттыру және тәжірибе алмасу арқылы оқытушылардың мансаптық мүмкіндіктерін дамыту.	- Біліктілікті арттыру курстарын, семинарлар мен тренингтер ұйымдастыру. - Жас мамандар үшін тәлімгерлік бағдарламаларын енгізу. - Оқытушылар арасындағы кәсіби өзара әрекеттесу желісін дамыту.	Оқытушылардың кәсіби құзыреттілігін арттыру	2025-2030 жж.	Колледж әкімшілігі, кадр бөлімдері, әдістемелік кеңестер
Әлеуметтік кепілдіктер	Оқытушыларды әлеуметтік қорғау және материалдық ынталандыру жүйесімен қамтамасыз ету.	- Сақтандыру мен жәрдемақыларды қамтитын әлеуметтік пакеттерді кеңейту. - Аймақтарда жұмыс істейтін оқытушылар үшін қосымша жеңілдіктер енгізу. - Еңбек шарттарының тұрақтылығына кепілдік беру.	Оқытушылардың әлеуметтік қорғалуын қамтамасыз ету	2025-2027 жж.	Білім басқармасы, әлеуметтік қамсыздандыру бөлімдері
Халықаралық ынтымақтастық	Шетелдік тәжірибені енгізу және оқытушылардың халықаралық деңгейде біліктілігін арттыру.	- Академиялық алмасулар мен тағлымдамалар ұйымдастыру. - Оқытушыларды халықаралық ғылыми-білім беру жобаларына тарту. - Халықаралық білім беру стандарттарын енгізу.	Оқытушылардың жаһандық біліктілігін арттыру және халықаралық тәжірибені меңгеру	2026-2030 жж.	Колледж әкімшілігі, халықаралық байланыс бөлімдері
Қолайлы еңбек жағдайларын жасау	Оқытушылардың тиімділігін арттыру үшін жұмыс ортасын жақсарту.	- Жұмыс орындарын жаңғырту және инфрақұрылымды жақсарту. - Оқу жүктемесін оңтайландыру. - Оқытушылардың еңбек жағдайларына қанағаттануын бағалау жүйесін енгізу.	Оқытушыларға қолайлы еңбек жағдайларын қамтамасыз ету	2025-2028 жж.	Колледж әкімшілігі, шаруашылық бөлімдері
Психологиялық және эмоциялық қолдау	Оқытушылардың эмоциялық жайлылығы мен психологиялық әл-ауқатын қамтамасыз ету жағдайларын жасау.	- Психологиялық сүйемелдеу бағдарламаларын енгізу. - Оқытушыларды қолдау жөніндегі ресурстық орталықтарды құру. - Білім беру ұйымдарында әл-ауқат мәдениетін қалыптастыру.	Оқытушылардың психологиялық әл-ауқатын жақсарту	2025-2027 жж.	Колледж әкімшілігі, психологиялық қызметтер

Күтілетін нәтижелер:

1 Оқытушылар ыңғайлы жұмыс орындары мен қажетті ресурстарға қол жеткізе алады, бұл олардың тиімділігі мен уәждемесін арттырады.

2 Еңбекақы төлеу жүйесі анағұрлым әділ және ашық болады, бұл уәждеменің артуына және кадрлар айналымының төмендеуіне әкеледі.

3 Оқытушылар үздіксіз кәсіби дамуға қол жеткізе алады, бұл олардың біліктілігін арттыруға және бәсекеге қабілетті болып қалуға мүмкіндік береді.

4 Кеңейтілген әлеуметтік жеңілдіктер мен сақтандыру бағдарламалары оқытушылар арасында қауіпсіздік сезімін арттырады және олардың өмір сүру сапасын жақсартады.

5 Икемді кестелер мен психикалық денсаулықты қолдау оқытушыларға жұмыс пен өмірдің тепе-теңдігін жақсартуға көмектеседі, бұл олардың жалпы қанағаттануын арттырады.

6 Кәсіби даму мен уәждеменің жоғары көрсеткіштері бар қанағаттанған оқытушылар өңір студенттері үшін неғұрлым сапалы білім беруді қамтамасыз ете алады, бұл жалпы білім беру деңгейіне оң әсер етеді.

Осылайша, Абай облысындағы колледж оқытушыларының өмір сүру сапасын жақсарту моделі олардың кәсіби қызметіне қанағаттануын арттыруға, әлеуметтік қорғалуын күшейтуге және білім беру сапасын жоғарылатуға бағытталған кешенді жүйені ұсынады. Жалақыны арттыру, еңбек жағдайларын жақсарту, кәсіби өсу мүмкіндіктерін кеңейту, әлеуметтік қолдауды күшейту және жұмыс пен жеке өмір арасындағы тепе-теңдікті сақтау сияқты негізгі элементтер өзара байланысты болып, тұрақты қолдау жүйесін құрайды. Бұл модельдің табысты жүзеге асырылуы оқытушылардың мотивациясын арттырып, кадр тұрақтылығын қамтамасыз етіп, колледждердегі білім беру сапасын ұзақ мерзімді перспективада жақсартуға мүмкіндік береді.

Қорытынды

Шетелдік тәжірибені талдауға және оны Абай облысының колледждері оқытушыларының өмір сүру сапасын жақсарту үшін қолдануға арналған зерттеу оқытушылардың алдында тұрған көптеген проблемалар ресурстардың шектеулілігімен, кәсіби өсу мүмкіндіктерінің жеткіліксіздігімен және тиісті әлеуметтік қорғаудың болмауымен байланысты екенін көрсетті. Атап айтқанда, қанағаттанарлықсыз еңбек жағдайлары мен еңбекақы төлеу жүйесі, сондай-ақ жұмыс пен жеке өмір арасындағы тепе-теңдікті қамтамасыз етудің теңгерімді тәсілінің болмауы оқытушылардың қанағаттану деңгейіне және олардың кәсіби қызметіне теріс әсер етеді.

Үздік халықаралық тәжірибелерді, соның ішінде Скандинавия елдері мен Австралияның тәжірибесін талдау негізінде оқытушыларды қолдаудың сәтті стратегиялары бірқатар кешенді шараларды қамтитыны анықталды. Атап айтқанда, оқытушылық міндеттерді орындауға ғана емес, сонымен қатар жұмысқа қанағаттанудың жоғары деңгейін сақтауға ықпал ететін қолайлы еңбек жағдайларын жасау маңызды фактор болып табылады. Скандинавия елдерінде оқытушыларды әлеуметтік қорғауға, оларды медициналық және зейнеткерлік бағдарламалармен, сондай-ақ жазатайым оқиғалардан сақтандыру және декреттік демалыста қолдау бағдарламаларымен қамтамасыз етуге баса назар аударылады. Бұл шаралар

стрессті азайтуға көмектеседі және тұрақтылықты қамтамасыз етеді, бұл олардың мотивациясы мен кәсіби белсенділігіне тікелей әсер етеді.

Австралиялық тәжірибе көрсеткендей, тәлімгерлік және үздіксіз кәсіби даму бағдарламалары оқытушылардың мансаптық өсуін қолдайтын маңызды элементтер болып табылады. Австралия университеттері оқытушылардың ғылыми-зерттеу жұмыстарын белсенді түрде ынталандырады, оларға гранттар мен халықаралық конференцияларға қол жеткізуге мүмкіндік береді, бұл олардың кәсіби құзыреттілігі мен өзін-өзі дамыту мүмкіндіктерін арттырады. Бұл өз кезегінде оқыту сапасын арттыруға және оқу процесіне жаңа әдістемелерді енгізуге ықпал етеді.

Салыстырмалы талдау Қазақстанда, атап айтқанда Абай облысында оқытушылардың еңбегіне ақы төлеу тәсілдерін қайта қарау және әлеуметтік жеңілдіктерді кеңейту қажеттігін көрсетеді. Оқытушылар оқу орындарының басшылығы тарапынан қолдаудың жеткіліксіздігіне және кәсіптік оқытуға қолжетімділіктің шектелуіне тап болады. Бұл кәсіби күйіп қалуға және мотивацияның төмендеуіне әкеледі, бұл білім беру процесінің сапасына теріс әсер етеді.

Негізгі қорытындылар мен ұсыныстар:

1 жұмыс орындары мен оқу үй-жайларын жаңғырту, оқытушыларға заманауи білім беру ресурстары мен технологияларына қолжетімділікті қамтамасыз ету қажет, бұл олардың өнімділігі мен жұмысқа қанағаттануын арттырады.

2 нарықтық жағдайлар мен инфляцияны ескере отырып, еңбекақы төлеу жүйесін қайта қарау кадрлардың айналымын төмендетуге және оқытушылардың уәждемесін арттыруға мүмкіндік береді. Кәсіби қызметтегі жетістіктері үшін сыйлықтар мен бонустар жүйесін енгізу оқытушылардың қанағаттануына да оң әсер етеді.

3 үздіксіз оқыту және біліктілікті арттыру бағдарламаларын, сондай-ақ оқытушыларға өз біліктілігін арттыруға және жаңа педагогикалық әдістемелерден хабардар болуға мүмкіндік беретін халықаралық тағылымдамалар бағдарламаларын әзірлеп, енгізу қажет.

4 шалғай аудандарда жұмыс істейтін оқытушылар үшін медициналық сақтандыру, зейнетақы төлемдері және тұрғын үй өтемақысы сияқты қосымша әлеуметтік жеңілдіктерді енгізу қажет. Бұл оқытушыларға тұрақтылық пен қауіпсіздік сезімін береді.

Жұмыс пен өмірдің тепе-теңдігін қолдау: икемді жұмыс кестелерін енгізу, оқу жүктемесін азайту және ақылы демалыстарды көбейту оқытушыларға жүктемелерді басқаруға және кәсіби және жеке өмір арасындағы тепе-теңдікті сақтауға көмектеседі. Сондай-ақ, эмоционалды күйіп қалудың алдын алу үшін психологиялық қолдау бағдарламаларын енгізу маңызды.

Ұсынымдарды қолдану Абай облысындағы колледж оқытушыларының өмір сүру сапасын едәуір жақсартуға мүмкіндік береді, бұл өз кезегінде өңірдегі білім деңгейіне оң әсерін тигізеді. Кәсіби өсу үшін тиісті қолдау мен мүмкіндіктерге ие болған оқытушылар өз жұмыстарына ынталы және

қанағаттанарлық болады, бұл білім беру процесінің сапасын арттыруға әкеледі. Бұл студенттердің дайындық деңгейіне әсер етеді және аймақтың білім беру жүйесінің бәсекеге қабілеттілігін арттырады.

Осылайша, табысты шетелдік тәжірибе негізінде ұсынылған шараларды іске асыру оқытушыларды олардың кәсіби және жеке әл-ауқаты үшін барлық қажетті жағдайлармен қамтамасыз ете отырып, Қазақстанның білім беру жүйесін жаңғыртуға маңызды қадам бола алады.

ӘДЕБИЕТ

[1] Титенок Д.А. Зарубежный опыт повышения квалификации педагогических кадров / Молодой ученый. — 2024. — № 5 (504). - С. 192-194.

[2] Gracheva L., Bagramyan E., Tsygankova, M, Dugarova, T, Sheveleva, N. Teacher Professional Development Models and Practices in Foreign Educational Systems. The Education and science journal. – 2020. - 22. – P. 176-200.

[3] Уалиева Н.Т., Мурзалинова А.Ж., Альямагамбетова Л.С. Организационно-педагогические условия формирования предпринимательских способностей у будущих педагогов // Вестник Казахского национального женского педагогического университета, - 2021. № 1, - С. 33-46.

[4] Абиля Р. Е. Проблемы модернизации педагогического образования в Республике Казахстан // Молодой ученый. — 2019. — № 11 (249). — С. 226-228.

[5] Білім сапасы елдің бәсекеге қабілеттілігінің факторы ретінде [Электрондық ресурс]. – Кіру режимі: URL: <https://inkaraganda.kz/novosti/obshhestvo/kachestvo-obrazovaniya-kak-faktor-konkurentosposobnosti-strany> [Қаралған күні: 02.10.2024].

[6] Жумагазиева А. Г. Атырау облысындағы орта білім сапасын арттыру: проблемалар және шешу жолдары // Молодой ученый. — 2022. — № 49 (444). — С. 547-552

[7] Грачева Л. Ю., Баграмян Э. Р., Цыганкова М. Н., Дугарова Т. Ц., Шевелева Н. Н. Модели и опыт профессионального развития учителей в зарубежных системах образования // Образование и наука. - 2020. - Т. 22, - № 6. - С. 176-200.

REFERENCES

[1] Titenok D. A. Zarubezhny`j opy`t povы`sheniya kvalifikacii pedagogicheskix kadrov (Foreign experience of professional development of teaching staff) [Tekst] / Molodoj ucheny`j. — 2024. — № 5 (504). - S. 192-194. [in Rus]

[2] Gracheva, L., Bagramyan, E., Tsygankova, M, Dugarova, T, Sheveleva, N. Teacher Professional Development Models and Practices in Foreign Educational Systems / The Education and science journal. – 2020. - 22. – P. 176-200. [in Eng]

[3] Ualievа N. T., Murzalinova A. Zh., Al`magambetova L. S. Organizacionno-pedagogicheskie usloviya formirovaniya predprinimatel`skix

sposobnostej u budushhix pedagogov (Organizational and pedagogical conditions for the formation of entrepreneurial abilities among future teachers) / Vestnik Kazaxskogo nacional'nogo zhenskogo pedagogicheskogo universiteta, - 2021. № 1, - S. 33-46. [in Rus]

[4] Abil` R. E. Problemy` modernizacii pedagogicheskogo obrazovaniya v Respublike Kazaxstan / Molodoj ucheny`j. — 2019. — № 11 (249). — S. 226-228. — URL: <https://moluch.ru/archive/249/57194/> (data obrashheniya: 08.10.2024). [in Rus]

[5] Bilim sapasy` eldin basekege kabilettiliginin faktory` retinde (Quality of Education as a factor in the country's competitiveness) [E`lektrondy`k resurs]. — Kirw rejimi: URL: <https://inkaraganda.kz/novosti/obshhestvo/kachestvo-obrazovaniya-kak-faktor-konkurentosposobnosti-strany> [Qaralğan küni: 02.10.2024]. [in Kaz]

[6] Zhumagazieva, A. G. Aty`rau obly`sy`ndary` orta bilim sapasy`n artty`ru: problemalar zhəne sheshu zholdary` (Improving the quality of Secondary Education in Atyrau region: problems and solutions) // Molodoj ucheny`j. — 2022. — № 49 (444). — S. 547-552. [in Kaz]

[7] Gracheva L. Yu., Bagramyan E`. R., Cygankova M. N., Dugarova T. Cz., Sheveleva N. N. Modeli i opy`t professional`nogo razvitiya uchitelej v zarubezhny`x sistemax obrazovaniya (Models and experience of professional development of teachers in foreign education systems) / Obrazovanie i nauka. - 2020. - T. 22, - № 6. - S. 176-200. [in Rus]

ПРИМЕНЕНИЕ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА В ПОВЫШЕНИИ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ КОЛЛЕДЖА

*Зарпканова М.А.¹, Асылбекова М.П.²

*^{1,2}Евразийский Национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан

Аннотация. Актуальность исследования направлена на конкретные проблемы преподавателей колледжей Абайской области, которые во многом связаны с ограниченностью ресурсов, недостаточными возможностями профессионального развития и отсутствием социальных льгот. Исследование направлено на выявление важных факторов для преподавателей учебных заведений технического и профессионального образования, таких как условия труда, система заработной платы, доступ к профессиональному обучению и баланс между работой и личной жизнью. Предметом исследования является анализ зарубежного опыта и его применение в повышении качества жизни преподавателей колледжей, что делает их учебными дисциплинами колледжей области Абай. Цель исследования-выяснить, как академическое членство, условия труда, социальное обеспечение и профессиональный рост преподавателей высших учебных заведений влияют на качество их жизни и как можно добиться улучшения в этих областях, предоставив зарубежный опыт. Практическая значимость исследования позволяет разработать конкретные меры для

повышения удовлетворенности преподавателей учебных заведений технического и профессионального образования, что, в свою очередь, может улучшить качество образования. Рекомендации, основанные на зарубежных примерах передовой практики, помогают формировать политику, которая обеспечивает лучшие условия труда, способствует академической свободе и предоставляет больше возможностей для профессионального роста и социального обеспечения.

Результаты опроса показывают, что наиболее успешные стратегии повышения качества жизни преподавателей колледжей включают такие комплексные меры, как поддержка профессионального роста, доступ к образовательным ресурсам, создание благоприятных условий труда и социальное обеспечение. Исследование показывает, что скандинавские страны, уделяющие особое внимание социальному обеспечению и балансу между работой и личной жизнью, оказывают особенно положительное влияние на удовлетворенность преподавателей высших учебных заведений. Точно так же австралийский опыт обучения, который включает непрерывное профессиональное образование и наставничество, полезен для повышения профессиональной компетентности.

Ключевые слова: анализ, зарубежный опыт, качество жизни, преподаватели, колледж, международный, практика, благополучие, системы, образование, развитие, стратегия, удовлетворенность

THE USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF COLLEGE TEACHERS

*Zarpanova M.A.¹, Asylbekova M.P.²

*^{1,2}Eurasian National University named after L.N. Gumilev,
Astana, Kazakhstan

Abstract. The relevance of the study is focused on specific problems of teachers of Colleges of the Abay region, which are often associated with limited resources, insufficient opportunities for professional development and lack of social benefits. The study aims to identify such important factors for teachers of technical and vocational education institutions as working conditions, wage system, access to vocational training and work-life balance. The subject of the study is the analysis of foreign experience and its application in improving the quality of life of college teachers, which makes them academic subjects of colleges in the Abay region. The aim of the study is to determine how academic membership, working conditions, Social Security and professional growth of university teachers affect their quality of life and how improvements can be achieved in these areas by providing foreign experience. The practical significance of the study makes it possible to develop specific measures to increase the satisfaction of teachers of educational institutions of technical and vocational education, which, in turn, can improve the quality of Education. Recommendations based on foreign examples of best practice can help shape policies that provide better working conditions, promote academic freedom, and provide more opportunities for professional growth and Social Security.

The results of the survey show that the most successful strategies for improving the quality of life of college teachers include comprehensive measures such as supporting professional growth, access to educational resources, creating favorable working conditions and Social Security. The study showed that Scandinavian countries with an emphasis on social security and work-life balance have a particularly positive effect on the satisfaction of university teachers. Similarly, the Australian learning experience, which includes continuing vocational education and mentoring, is useful for enhancing professional competence.

Key words: analysis, foreign experience, quality of life, teachers, college, international, practice, well-being, systems, education, development, strategy, satisfaction

Мақала түсті: 13 қазан 2024

Авторлар туралы мәлімет:

Меруерт Абаевна Зарпканова - докторант, Еуразия Ұлттық университеті. Л. Н. Гумилева, e-mail: zarpkanova1994@mail.ru

Асылбекова Марзия Пазиловна - Қауымдастырылған профессоры, Еуразия Ұлттық университеті. Л. Н. Гумилева, e-mail: marziya_asyzbekova@mail.ru

Информация об авторах:

Зарпканова Меруерт Абаевна - докторант, Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева, e-mail: zarpkanova1994@mail.ru

Асылбекова Марзия Пазиловна - Ассоциированный профессор, Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева, e-mail: marziya_asyzbekova@mail.ru

Information about authors:

Zarpkanova Meruert Abayevna - doctoral student, L.N. Gumilyov Eurasian National university, e-mail: zarpkanova1994@mail.ru

Asylbekova Marzia Pazilovna - Associate Professor, L.N. Gumilyov Eurasian National university, e-mail: marziya_asyzbekova@mail.ru